కథా కౌముది

శుభకృతు నామ సంవత్సర ఉగాది సందర్భంగా
వంగూరి ఫౌండేషన్ ఆఫ్ అమెరికా వారు నిర్వహించిన
27 వ ఉగాది ఉత్తమ రచనల పోటీ లో
ఉత్తమ కథానిక విభాగం విజేత

మరో కురుక్షేత్రం

పాణిని జన్నాభట్ల (Boston, MA)

చంద్రుడు మూలా నక్షత్రం నుంచి పూర్వాషాఢ వైపు మళ్ళుతున్న ఘడియ. అమావాస్య తిథి. సూర్యుడు తనలో తనే కుమిలిపోతూ ఉదయిస్తున్నాడు. అప్పటివరకూ శ్మశానపు నిశ్శబ్దం అలుముకున్న కురుక్షేత్రంలో ఒక్కసారిగా అలజడి. దిక్కులుపిక్కటిల్లేలా మోగుతున్న సైన్యపు భేరీలతో, గుండెలవిసేలా పరిగెడుతున్న గుర్రాల సకిలింపులతో, మహారథులని గర్వంతో మోస్తున్న ఏనుగుల ఘీంకరింపులతో మునిగిపోయిందా రణరంగం. లక్షల అడుగుల, గిట్టల ధాటికి పైకెగసి తుఫానులా భూమండలం అంతా పరుచుకుంటున్న దుమ్ము.

తూర్పు దిక్కు నుండి ఆ దుమ్ముని చీల్చుకుంటూ రెపెరెపలాడుతున్న కపిధ్వజంతో, తెల్లటి గుర్రాలతో దూసుకువస్తోంది అర్జునుడి రథం. అతని చుట్టూ కొంచెం వెనకగా అంతే యుద్ధోత్సాహంతో వస్తున్న మరో నాలుగు రథాలు. పాండవులవి. యుద్ధకేంద్రానికి వచ్చాక రథాన్ని నెమ్మది చేస్తూ ఎదురుగా చూసాడు అర్జునుడు. బంగారు రంగులో అస్పష్టంగా మెరుస్తూ, నల్లటి జాతి అశ్వాలతో ఆఘమేఘాలతో తమవైపే వస్తోందో రథం. దాని పైనున్న మదగజ పతాకాన్ని చూసి అర్జునుడి కళ్ళు విప్పారాయి. దుర్యోధనుడు!

పాండవులందరూ ఒకే గీత మీద ఆపారు తమ రథాల్ని. ఎదురుగా పడమర నుంచి చీమలదండులా తమ వైపే వస్తున్న అశేష సేనా వాహిని. కొన్ని లక్షల మంది. అదేమీ వారిని భయపెట్టడం లేదు. వాళ్ళ కళ్ళన్నీ దుర్యోధనునికి

ఇరువైపులా ఉన్న రథాలనే చూస్తున్నాయి. ద్రోణుడూ, భీష్ముడూ. కలిస్తే అర్జునుని కన్నా బలమైన శక్తి. వారిని ఎదుర్కొనే వ్యూహం పై స్పష్టత లేదు ఇంకా పాండవులకి.

కొద్దిసేపటికి రెండువైపులా గొడవ సర్దుమణిగింది. భూమంతా పరుచుకొన్న సేన. కురుక్షేత్ర యుద్ధం మొదటి రోజు. ఒక కొండ మరొక పెద్ద కొండతో ఢీకొనబోతున్న క్షణం.

బలహీనమైన పాండవ సైన్యాన్ని చూసి వెకిలిగా నవ్వాడు అవతలివైపున్న దుర్యోధనుడు. తన విజయానికి తిరుగులేదు. ఉత్సాహంతో శంఖాన్ని అందుకొని పూరించాడు. వెంటనే కౌరవ ప్రముఖులూ, పాండవ వీరులూ తమ తమ శంఖాల్ని ఊది యుద్ధానికి సిద్ధతని తెలియజేసారు.

అర్జునుడు తన గాండీవంపై ఆగ్నేయాస్త్రాన్నీ, భీష్ముడు వారుణాస్త్రాన్నీ ఎక్కుపెట్టబోతున్నారు. దుర్యోధనుడూ, భీముడూ తమ తమ బల్లాలని విసరడానికి సన్నద్ధమౌతున్నారు. ఇంతలో...

ఉత్తరం నుండి పిడుగులు పడుతున్నట్టు భీకర శబ్దం. అందరూ విస్తుపోయి అటు చూసారు. నల్లని మేఘంలా కమ్ముకు వస్తున్న మరో సేనా సమూహం! అర్జునుడు మిగిలిన పాండవుల వైపు చూసాడు. అందరి ముఖాల్లో ఆశ్చర్యం.

ఆ మబ్బుల్లోంచి ఎర్రటి గుర్రాలతో, శ్వేత వస్త్రధారులతో ముందుకి ఉరికివస్తున్న మూడు రథాలు. వాటి చుట్టూ ఏదో తేజస్సు. దుర్యోధనుడికంతా అయోమయంగా ఉంది. ద్రోణుడి వైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూసాడు. ఆయన కళ్ళు మూసుకొని ఉన్నాయి. కొద్దిసేపు దివ్యదృష్టితో చూసి దుర్యోధనుడి వైపు ఆందోళనగా చూస్తూ అన్నారు...

"త్రిపాలకులు!"

ఎనభై ఏళ్ళ క్రితం

గంగానదీ తీరంలో ఉన్న ఒక శిలపై ఠీవిగా కుర్చొని ఉన్నాడు కౌరవ యువరాజు దేవవ్రతుడు. తన ముఖంలో అసహనం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అతని కెదురుగా ఓ తెడ్డుని పోటీగా పెట్టుకుని నిలబడి ఉన్నాడు దాశరాజు. ఆ ప్రాంతపు మత్స్యకారుల నాయకుడు. వాళ్ళకి ఓ మూలగా అతని కూతురు సత్యవతి. తల దించుకుని చేతిలో ఉన్న వలలో చిక్కిన చేపలని ఒక్కటొక్కటే తీస్తూ కిందున్న కుండలో వేస్తోంది. అప్పుడప్పుడూ ఆ ఇద్దరివైపూ మార్చి మార్చి దొంగ చూపులూ చూస్తోంది. పొద్దుటినుండి సాగుతోందీ గొడవ. ఎటూ తేలదు, ఎవురూ తగ్గరు. నిట్టూర్చింది.

తన తండ్రి మహారాజు శంతనుడికి మత్స్యకారుల పిల్ల సత్యవతిని అడుగుదామని ప్రయత్నిస్తున్నాడు దేవవ్రతుడు.

"బాబూ, మీరింత దూరమొచ్చారు గనక నా ఆకరిమాట మల్లా సెప్తన్నా. నా సత్తెవతి పిల్లలు బవిస్సెత్తులో నీకూ, నీ పిల్లలకి ఊడిగం సేత్తారంటే ఈ మనువుకి నేనొప్పుకోను గాక కోను" అన్నాడు దాశరాజు దణ్ణం పెడుతూనే.

"హుమ్...సుకపడే పాప్తం నేదు నాకు" అనుకుంది సత్యవతి.

"మీ మనుమలకేమీ ఆ గతి పట్టనివ్వను. కోసల, మగధ సామంతరాజ్యాలను వారసులు పుట్టిన వెంటనే వారికి ధారాదత్తం చేస్తాను" అన్నాడు దేవవ్రతుడు.

"మీరు, దరమ పబువులు...కానీ అద్దదే కదా సిక్కంతా. సామంతరాజంటే నీకు దాసుడనే గందా.." అన్నాడు సత్యవతి వైపు చూస్తూ. ఆమె కళ్ళల్లో కోపం.

"నీ కూతురికి మత్స్యకారులుగా జన్మించటం కన్నా, కౌరవ సాంరాజ్యంలో రాజులుగా పుట్టడం వెయ్యిరెట్లు నయం!" అన్నాడు యువరాజు చిరాగ్గా.

"అయ్యా, నేనేమీ మీ కాడికొచ్చి మా యమ్మిని మీ నాయనకి సేస్కోండని బతిమినాడనేదు. తమరే వచ్చారు..తమరే మాటలంటన్నారు" చిన్నబుచ్చుకున్నాడు.

"సరే, సామంత రాజులుగా కాదు, సత్యవతికి పుట్టిన సంతానానికే మొదట హస్తినాపుర సామ్రాజ్య అధికారం దక్కుతుంది. ఏమంటావు?"

"అబ్బబ్బ ప్రబువులు తలుచుకుంటే లోటుంటదా, కడుపు నిండిపోతంది ఇంటుంటే మీ మాటలు. కానీ అయ్యా! నువ్వేమో ఈరుడివి. ఒకేళ బవిస్సెత్తులో నీ సంతానం వచ్చి నా పిల్లల్ని రాజ్యంనుంచెల్లగొడితే?...దిక్కేటి..?"

కోపంతో ఊగిపోతూ పైకి లేచాడు దేవవ్రతుడు. అవకాశం ఉంటే వీడి తలనరికి సత్యవతిని తీసుకుపొయ్యేవాడెప్పుడో. యువరాజు ఆవేశం చూసి దాశరాజు వణికిపోయాడు. తెగేదాకా లాగేనేమోనని మనసులోనే చెప్పుతో కొట్టుకున్నాడు.

హఠాత్తుగా దేవవ్రతుడు అరచేతిని ముందుకి బోర్లా చాస్తూ భీషణ ప్రతిజ్ఞ చేశాడు "నేనీ జన్మలో వివాహం చేసుకోననీ, కురువంశ రక్షణకై ఆజన్మం శ్రమిస్తాననీ పంచభూతాల సాక్షిగా శపథం చేస్తున్నాను!"

ఆకాశంలో ఉరుములూ మెరుపులతో కూడిన పూల వర్షం. దాశరాజు ముఖంలో సంతోషం.

దేవవ్రతుడి ఉగ్రరూపం చూసి దూరంగా రథం దగ్గరున్న అతని తమ్ముడు భద్రబాహు పరిగెత్తుకుంటూ వస్తున్నాడు. శంతనుడి తమ్ముడి కొడుకైన అతను తండ్రి మరణంతో చిన్నప్పటినుండీ శంతనుడి దగ్గరే పెరిగాడు. గొప్ప వీరుడు. అన్న దేవవ్రతుడంటే అపారమైన గౌరవం.

అతను వచ్చేంతలోనే అంతా జరిగిపోయింది. దేవవ్రతుడు భీష్ముడయ్యాడు.

దగ్గరికొచ్చి బాధతో తనవైపు చూస్తున్న తమ్ముడిని చూసి దిగులుపడ్డాడు భీష్ముడు.

"నీవు నాలాగా ఆజన్మాంతం బ్రహ్మచారిగా ఉండమని ఆదేశించను సోదరా. నీకిప్పుడే కాశ్మీరరాజ్యాన్ని ధారాదత్తం చేస్తున్నాను" అంటూ గంగ నీటిని చేతిలోకి తీసుకుని తమ్ముడి చేతిలోకి వదిలాడు.

ప్రతిజ్ఞ ప్రకారం ఆజన్మం బ్రహ్మచారిగా ఉండిపోయాడు భీష్ముడు. సత్యవతీ శంతనులకి మనవళ్ళుగా ధృతరాష్ట్రుడూ, పాండురాజూ కలిగారు. భీష్ముడి తమ్ముడైన భద్రబాహు కాశ్మీర రాజ్యానికి తరలిపోయాడు. అతనికి త్రిమూర్తుల అంశలతో వజ్రహస్తుడు, సూత్రకుడు, చతుర్భుజుడు అనే మనవళ్ళు కలిగారు. దేవతలకే యుద్ధాల్లో సహాయం చెయ్యగలిగే పరాక్రమవంతులు ముగ్గురూ.

కాశ్మీరంలో మూడు ఉప రాజ్యాలని ప్రజారంజకంగా పాలిస్తూ త్రిపాలకులనే పేరు తెచ్చుకున్నారు.

భద్రబాహుడి నుంచి తమ దాయాదులైన పాండవులూ, కౌరవుల గురించి పూర్తిగా తెలుసుకుని యుద్ధానికి బయల్దేరారు.

ప్రస్తుతం

దుర్యోధనుని మొహం పాలిపోయి ఉంది. అతన్నే చూస్తున్న ధర్మరాజుకి కూడా మెల్లగా అర్థమైంది ఆ కొత్త సేన ఎవరిదో. ఇరువైపులా సైన్యాల్లో గుసగుసలు మొదలయ్యాయి. వచ్చిన వాళ్ళు త్రిపాలకులని తెలియగానే సహాయానికొచ్చిన సామంతరాజులు కొందరు భయంతో వణుకుతూ ధర్మరాజు దగ్గరికొచ్చి చేతులు జోడించి తమ సైన్యంతో సహా వెనుతిరుగుతున్నారు. విరాటరాజూ వచ్చాడు. పాండవుల ముందు భారంగా తల దించుకుని కుమిలిపోతూ వెళ్ళిపోయాడు. ఎదురుగా దుర్యోధనుడిదీ అదే పరిస్థితి. గాంధార, యవన, కాంభోజ రాజులు చక్రవర్తి ముందు సాష్టాంగపడి మరీ రాజ్యాలకి తరలివెళుతున్నారు.

ఇదంతా చూస్తూ కట్టలు తెంచుకున్న ఆగ్రహంతో అరిచాడు దుర్యోధనుడు

"ఆచార్యా! ఈ పిరికిపందలని పోనివ్వండి. మన దగ్గర ఇంకా సగం సైన్యం ఉండనే ఉంది. మీరూ, భీష్మపితామహుడూ, అశ్వత్థామా ఉన్నారు. ఇది చాలు ఆ పాండవులనీ, త్రిపాలకులనీ నాశనం చెయ్యడానికి"

"శాంతించు నాయనా! ఇది ఆలోచించి ముందడుగేయవలసిన సమయం. అటుచూడు, పాండుపుత్రులు కూడా ఇటే వస్తున్నారు. కలిసి సమాలోచన చెయ్యాలి" అన్నాడు ఎదురుగా చూపిస్తూ.

పాండవులు దగ్గరగా వచ్చి కౌరవ పెద్దలతో మండలాకారంలో నిలిపారు తమ రధాలని. ఎవరికీ పాలుపోని స్థితి. ధర్మరాజు చేతులు జోడిస్తూ "ఆచార్యా! ఇది ఊహించని పరిణామం. త్రిపాలకులనెదుర్కొనే సమర్థత మన ఇరువురి సైన్యాలకూ లేదనిపిస్తోంది" అన్నాడు దీనంగా.

"అన్నగారూ, ముల్లోకాలూ చూడని విలుకాడు అర్జునుడూ, వంద ఏనుగులని మట్టికరిపించగలిగే నేనూ ఇక్కడుండాగా ఇలాంటి పిరికి మాటలు మీకు ఉచితం కాదు!" హుంకరించాడు భీముడు.

"నాయనా, పుట్టుకతోనే అబ్బిన యుద్ధవిద్యలూ, తాత భద్రబాహుడి వరాలూ, దైవాంశల వలన పొందిన అస్త్రాలూ, త్రిపాలకులని అమిత శక్తిమంతులని చేసాయి. వాళ్ళల్లో ఒక్కోక్కరే మనందరికీ సరిసాటి. అలాంటిది ముగ్గురూ కలిస్తే..." తల విదిలించాడు ద్రోణుడు. భీష్ముని ముఖంలో అదే ఆందోళన.

త్రిపాలకుల్లో సూత్రకుడు విష్ణుమూర్తి అవతారమని ఎవరో చెప్పిన మాట గుర్తుకు వచ్చింది అర్జునుడికి. "*అందుకే బావ శ్రీకృష్ణుడు యుద్ధంలో తనేమీ సాయం చేయలేనన్నాడన్నమాట*" మెల్లగా అర్థమౌతోంది తనకి.

"ఇప్పుడేమిటి కర్తవ్యం పితామహా!" అందరూ భీష్ముని వైపు చూసారు.

"వాళ్ళని సంప్రదించి ఈ ఆకస్మిక రాకకి కారణమేమిటో తెలుసుకోవడమే"

ఆ సలహా ఎవరికీ నచ్చకపోయినా, నిస్సహాయంగా అటువైపు రథాల్ని కదిపారు అందరూ.

ఆజానుబాహులైన ఆ ముగ్గురి తేజస్సుని చూసి మైమరచిపోతూ దగ్గరికి వెళ్తున్నారు పాండవ, కౌరవ యోధులు. చేతుల్లో శక్తివంతమైన ధనస్సులూ, చూపుల్లో తీక్ష్ణత, మోఖాల్లో ఎన్నడూ ఓటమెరుగని ఠీవి..సందేహం లేదు. వీరు దైవాంశ సంభూతలే. పాండవులకి మొదటి సారి వాళ్ళని చూసి ఆత్మన్యూనత మొదలైంది. *వారిని జయించలేమేమో* అన్న ఆలోచనా అందరిలో బలపడుతోంది.

ఆ ముగ్గురిలో పెద్దవాడైన వజ్రహస్తునికి అభిముఖంగా వచ్చి చేతులు జోడిస్తూ అన్నాడు ధర్మరాజు

"సోదరులకి వందనాలు. అభయమిస్తున్న మీ కళ్ళనీ, త్రిశూలాలని తలపించే మీ ఆయుధాలనీ, ముందుండి నడిపించే మీ నాయకత్వాన్నీ చూస్తుంటే ఆ ఆదిదేవుడు మహేశ్వరుణ్ణే చూస్తున్నట్టుంది" అన్నాడు పారవశ్యంతో.

వజ్రహస్తుడు మిగిలిన ఇద్దరివైపూ చూసి చిరునవ్వుతో "ఇంత సునిశిత పరిశీలనా శక్తి ఉన్న సోదరుడు ధర్మరాజే అయ్యిండాలి" అన్నాడు.

"అవును, వీళ్ళు నా సోదరులు పాండవులు, వారు ధృతరాష్ట్ర కుమారులు కౌరవులూ, పితామహుడు భీష్ముడూ, మా అందరి ఆచార్యులు ద్రోణులు"

"అద్భుతం! కురు వీరులందరూ ఇక్కడే ఉన్నారు" అన్నాడు సూత్రకుడు.

"మనతో సహా!" నవ్వాడు చతుర్భుజుడు.

"యుద్ధం మధ్యలో తమరిలా రావటానికి కారణం?" అడిగాడు వజ్రహస్తుడు అన్నీ తెలిసినా.

"మా పరస్పర సోదరుల యుద్ధంలోకి మీరెందుకు వేంచేసారో తెలుసుకుందామని..." గీరగా అన్నాడు దుర్యోధనుడు.

"మేమూ సోదరులమనే కదా అన్నారు"

"నిజమే, కానీ భీష్మ పితామహుడు మీకు స్వతంత్ర రాజ్యం ఇచ్చి మన రాజ్యాలలో సంబంధాలు లేవని కదా తీర్మానించారు?"

"అలా అని ఆయన యుద్ధం చెయ్యకూడదనే నియమమేమీ పెట్టలేదే?"

భీష్ముడు తలూపాడు నిజమేనన్నట్టు.

"మీకు దైవమాయలు తెలుసట. మేము మీతో యుద్ధానికి సమఉజ్జీలం కాము. ఇది ధర్మయుద్ధం కాబోదు" అన్నాడు భీముడు.

"సమ ఉజ్జీలో కాదో, యుద్ధం క్షాత్ర ధర్మం. అయినా మీలో దైవాంశ లేదా వాయుపుత్రా!"

"కావచ్చు, మీ వలన భయంతో మా సేనలన్నీ ఖాళీ అయ్యాయి. ఇప్పుడు తలపడే అవకాశమే లేదు" అన్నాడు చుట్టూ చూస్తూ అర్జునుడు.

"అది మీ సమస్య. మాకు తలొగ్గి, రాజ్యాన్ని మాకు అప్పగించండి. మీ ప్రతిష్ఠకి భంగం కలగకుండా సామంతరాజ్యాలనిస్తాము" అన్నాడు వజ్రహస్తుడు మీసం దువ్వుతూ.

అవమాన భారంతో తలలు దించుకున్నారు అందరూ.

అప్పుడు భీష్ముడు ముందుకి వచ్చాడు. త్రిపాలకులు రథాలు దిగివచ్చి ఆయనకి పాదాభివందనం చేసారు.

వాళ్ళని ఆశీర్వదించి "కుమారుల్లారా, మీ పితామహుడు భద్రబాహు, నా సోదరుడు. ఇంతటి పరాక్రమవంతులైన వారసులను కన్న అతను అదృష్టవంతుడు. కానీ దయచేసి ఈ కురు, పాండవ సమరంలోకి ప్రవేశించి మీ స్థాయిని తగ్గించుకోవద్దు" అన్నాడు.

బుసకొట్టినట్టు చూసాడు దుర్యోధనుడు అది విని.

"పితామహా! స్వతంత్ర రాజులుగా ఈ రాజ్యాన్నాశించి యుద్ధం చేయడంలో అధర్మమేమీ లేదు. ఇద్దరి బదులు ముగ్గురి దాయాదుల మధ్య పోరనుకున్నా కూడా తప్పేమీ కనపడటం లేదు. అందువలన కౌరవ పక్షపాతియైన మీ మాటలు విని వెనుతిరగలేము. కానీ మా తండ్రి గారి ఆదేశం మేరకు మీ రాజ్యంలో ఒకే ఒక్క వ్యక్తి మా కర్తవ్యమేమిటో తెలుపగలరు. ఆయన చెప్పిన మార్గంలో నడవటానికి మేము సిద్ధమే" అన్నాడు వజ్రహస్తుడు.

"ఎవరు? ఎవరతను?" అన్నాడు దుర్యోధనుడు ఆత్రుతతో.

"విదురుడు!"

హస్తినాపురిలోని సువిశాలమైన రాజదర్బారు మధ్యలో అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు విదురుడు. తండ్రి వ్యాసునిలోని బుద్ధి కుశలతా, ధర్మాధర్మాల నిర్ణయ సామర్థ్యం పుణికిపుచ్చుకోవడం వల్లే ఇప్పుడీ న్యాయనిర్ణయం ఆయనపై పడింది.

కౌరవులూ, పాండవులూ ఒక పక్కా, త్రిపాలకులు మరో పక్కా ఉన్నారా మండపంలో. పొద్దుటినుండీ విదురుడిచ్చిన సలహాలు ఒక్కటీ నచ్చలేదు ఎవ్వరికీ. రాజ్యాన్ని చీల్చి ఏలుకోమంటే దుర్యోధనునికి కోపం. పెద్దన్నలుగా, పరక్రమవంతులుగా త్రిపాలకులని ఒప్పుకొమ్మంటే పాండవుల కంట అగ్ని జ్వాలలు. మీ రాజ్యంకాని రాజ్యం మీకెందుకంటే త్రిపాలకులలో నిర్లిప్తత.

అలోచనలతో తిరుగుతున్న విదురుడు హఠాత్తుగా ఆగాడు. అతని ముఖంలో ఏదో స్పష్టత. అందరూ ఆయన్నే చూస్తున్నారు. మెల్లగా అందరినీ చూస్తూ అన్నాడు...

"ప్రజామతం!"

అదిరిపడ్డాడు ధర్మరాజు. త్రిపాలకులూ సందేహంగా చూసారు. దుర్యోధనుడికేమీ అంతుబట్టలేదు. "అర్ధమయ్యేటట్టు సెలవియ్యరా?" అన్నాడు విదురునితో.

"ప్రజలు. ప్రజలే నిర్ణయిస్తారు మీలో ఎవరు వారికి ప్రభువులుగా ఉండాలో. అదే ఉచితం" అన్నాడాయన. ఇప్పుడు అదిరిపడటం దుర్యోధనుని వంతయ్యింది. అతను సింహాసనం నుంచి ఉద్రేకంగా లేచి "ప్రజలా! ఆ బానిసలు మా భవిష్యత్తుని నిర్ణయించడమా? ఇంతకన్నా యుద్ధంలో మరణించినా బావుండేది ఆచార్యా" అన్నాడు ద్రోణుడివైపు చూసి. ఎవరికీ మింగుడు పడట్లేదు. ఎక్కడా విననిదీ, కననిదీ ఈ విషయం. అర్జునుడు పైకి లేచి "పినతండ్రీ, ఇది మా అందరికీ కొత్తగా తోస్తోంది. అసాధ్యమనిపిస్తోంది. రాచరికం పారంపరికమో, యుద్ధంలో విజయం వల్లే దక్కుతుంది కదా? కొత్తగా ఈ ప్రజామతం ఏమిటి?" అన్నాడు.

"నాయనా, రాజ్యం అంటే భవనాలూ, సంపదా, సైన్యం కాదు. ప్రజలు. వారికి నమ్మకమైన పాలననందించే ప్రభువుని ఎన్నుకోవటం వారి హక్కు. ఇంక కొత్తదనం అంటావా, మీరు పన్నెండేళ్ళు వనవాసం చెయ్యటం కొత్త విషయం కాదా? సమయాన్ని బట్టీ మనం కొత్త వాటిని స్వీకరించాలి. ఇలా చెయ్యటం భావితరాలవారికి ఆదర్శమై యుద్ధాల వలన జరిగే అపార ప్రాణనష్టాన్నీ ఆపవచ్చు" అన్నాడు. భవిష్యత్తుని నిర్దేశించే ద్రష్టలకే సాధ్యమైన ఆలోచనలు.

అంతటా మౌనం.

వజ్రహస్తుడు మెల్లగా లేచి "మాకిది సమ్మతమే" అన్నాడు. ధర్మరాజు కూడా మెల్లగా తలూపుతున్నాడు. దుర్యోధనుడి వైపు మళ్ళాయి అందరి కళ్ళూ. పక్కనున్న కర్ణుడు తన వైపు వంగి చెవిలో అన్నాడు "మిత్రమా! ఈ రాజ్యంలో ప్రజలని గత పదమూడేళ్ళుగా చక్కగా పరిపాలిస్తున్నావు. ఇక్కడి ప్రజలకి ఈ పాండవులు గురించి ఏమీ తెలియదు. త్రిపాలకుల గురించి సరేసరి. వారి పేరే వినుండరు. విజయం నీదే. సందేహించకు"

మిత్రుడి మాటలు విన్న దుర్యోధనుడూ చెయ్యి ఊపాడు కానిమ్మని.

"తథాస్తు! ఈ హస్తినాపుర ఎన్నికకి మీ అందరి సమ్మతీ ఓ కొత్తశకానికి నాంది పలుకుతుంది" అన్నాడాయన.

"ఎన్నికల విధి విధానాలు...?" సందేహం వెలిబుచ్చాడు ధర్మరాజు.

"అక్కడికే వస్తున్నా, ఇవాళ పాడ్యమి. మరలా వచ్చే పాడ్యమిరోజు కురుక్షేత్ర మైదానంలోనే ఎన్నికలు జరుగుతాయి. రెండు ముఖ్య నియమాలు. మొదటిది – బలవంతంగానో, ధనధాన్యాల ఆశ చూపో ప్రజల మతదానాన్ని పొందరాదు. రెండవది – రాజులు స్వయంగా ప్రచారంలో పాల్గొనాలి, సేవకులని పంపకూడదు"

అందరూ లేచి గంభీరంగా బయటికి వెళుతున్నారు.

చివరగా ఉన్న దుర్యోధనుడు వెనక్కి తిరిగి అన్నాడు విదురునితో "మీ పాండవ పక్షపాతం మళ్ళీ ప్రదర్శించారు. ప్రజల ఆమోదం మాకు ఉండదనే కదా మీ పన్నాగం?"

"లేదు నాయనా, నా పక్షపాతం పాండవులపై కాదు ధర్మం పైన. కురుక్షేత్రంలో నీవు కోరుకున్న యుద్ధం కాదు..నేను నిర్దేశించిన ఇదే అసలైన ధర్మ యుద్ధం కాగలదు!"

తరువాతి వారం అందరూ ప్రచార సన్నాహాలలో గడిపారు. *ఏం చెప్పాలి? ప్రజలకసలేం కావాలి? బానిసలని ఎలా బ్రతిమిలాడాలి?* వింతగా, అసాధ్యంగా తోచాయి.

నగరంలో మూడు పెద్ద సభా మంటపాలు వెలిసాయి. యుద్ధ పతాకాలే వారి ప్రచార చిహ్నాలుగా మారాయి. వీధి వీధినా ఆ పతాకాల రెపరెపలే. ముగ్గురు సోదర సమూహాలూ తలమునకలుగా పనిచేస్తున్నాయి. ఎవరి వ్యూహాలు వారివి. ద్రోణుడూ, భీష్ముడూ మిగిలిన కురువృద్ధులూ ఈ ఎన్నికలకి దూరంగా ఉండాలని నిశ్చయించుకున్నారు. దుర్యోధనుడు పెద్దగా బాధ పడలేదు. ఇప్పుడు వీరత్వం కాదు అతనికి కావలసింది. జనాకర్షణ.

సన్నాహాలు పూర్తయ్యాక మిగిలిన కౌరవ ప్రముఖులతో తన సభామంటపం వైపు పెద్ద ఏనుగుపై ఊరేగింపుగా వచ్చాడు దుర్యోధనుడు. దారిపొడుగునా అతని చుట్టూ సైనికులూ, ఆ చుట్టూ వేలమంది జనం. వారిలో ఒకరో ఇద్దరో తప్ప తమ రాజునెవ్వరూ చూడలేదప్పటివరకూ. అంతా జయజయ ధ్వానాలే. అందరికీ చేతులాడిస్తూ వచ్చి ఆ ఊరి బయట ఏర్పాటు చేసిన సభావేదిక పైకెక్కి ఠీవిగా నుంచున్నాడు. విశాలమైన మైదానం మధ్యలో ఉందా వేదిక. నాలుగు వైపులా జనం. ఊర్లన్నీ ముందే ఎన్నికల గురించి దండోరా వేయడంతో అక్కడికి పలు గ్రామాల ప్రముఖులు కూడా వచ్చారు.

అన్నివైపులా తిరిగి చూస్తూ పెద్దగా చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు దుర్యోధనుడు

"అందరికీ అభివాదం, హస్తినాపురిని గత పదమూడేళ్ళగా ప్రజారంజకంగా పరిపాలిస్తున్నాను. ప్రజలను కన్నబిడ్డల్లా చూసుకున్నాను. వ్యాపారులనీ, రైతులనీ పన్నులతో ఎప్పుడూ ఇబ్బంది పెట్టలేదు. మీరు మరలా నన్నే చక్రవర్తిగా ఎన్నుకుంటే ఇదే పరిపాలన కొనసాగిస్తానని హామీ ఇస్తున్నాను" అని ఆగాడు. పక్కనే ఉన్న శకుని భుజం

తట్టాడు. అతను చెప్పిందే దూరంగా ఉన్నజనానికి వినిపించేందుకు, కొంత దూరంలో ఉన్న సేవకులు మళ్ళీ తిరిగి చెప్తున్నారు. ప్రజల్లో చాలా మంది "అవును, అవును" అని గుసగుసలాడుతున్నారు, తలూపుతున్నారు కొంతమంది.

ఎక్కడి నుంచో అరుపు "పాడవులు అరణ్యవాసం నుండి వచ్చి రాజ్యం లాక్కుంటారనే భయంవల్లే బాగా పరిపాలిస్తున్నట్టు నాటకమాడావు. వాళ్ళే ఎన్నికల్లో ఓడిన పక్షాన నీ దుర్మార్గాలకి అడ్డూ ఆపూ ఉండవు"

ఒక్కసారి అంతా కలకలం రేగింది. దుర్యోధనుడు రుద్రుడిలా మారాడు. తెలియకుండానే అతని గద చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు. "ఏవడా ధూర్తుడు? పిరికిపంద? ముందుకి రా రా" అన్నాడు కర్ణుడు తన మిత్రుని ఆగ్రహం చూస్తూ. ఎవరో తెలియలేదు. ప్రజా మతం అంటే ఇంత హీనస్థితికి వస్తామని వారెవరూ ఊహించలేదు. *ఈ దరిద్రులని కాలికింద తొక్కాలి కానీ నెత్తిమీద పెట్టుకోకూడదు. ప్రజామతమట!* కానీ ఏమీ చెయ్యలేని పరిస్థితి.

అతడి అవస్థ చూసి శకుని అందుకున్నాడు "మీ మహారాజుకి ఎప్పుడూ రాజ్యమూ, ప్రజలే ధ్యాస. అతను రాజుగా ఉండటమే న్యాయం" అన్నాడు తడబడుతూ.

"అసలు రాజ్యమే ఈయనది కాదు, ఈయన తండ్రి ఆ గుడ్డి మారాజు ఏం చేసాడని ఈ రాజ్యం సంపాదించడానికి? అంతా ఆ పాండు రాజు భిక్ష" ఇంకోడెవడో కూసాడు. ఇవన్నీ విని భరించలేక దుర్యోధనుడు ఊగిపోతూ సభ కిందకి దిగబోయాడు.

"పారిపోతున్నాడ్రోయ్!" ఇంకో ఆడ అరుపు.

పిశాచాల్లా వినపడటమే కానీ, కనపడరే ఎవ్వరూ!

అన్నని వారించి దుశ్శాసనుడు ఆఖరి ప్రయత్నం చేసాడు "అన్నగారూ, నేనూ మిమ్మల్నందర్నీ సొంత సోదర సోదరీమణులుగా చూసుకుంటాం. ఆపదల్లో తోడుగా నిలుస్తాం" నోటికొచ్చినట్టు మాట్లాడుతున్నాడని అర్థమౌతున్నా మిగిలిన ముగ్గురూ మౌనంగా ఉన్నారు.

"మీ సొంత సోదరుల భార్యనే చెరపట్టి, వాళ్ళనే అరణ్యాలకి వెళ్ళగొట్టిన మీరా ఇలాంటి బూటకపు హామీలిచ్చేది?"

చెంప ఛెళ్ళుమంది నలుగురికీ.

హడావిడిగా బయటపడదామని వాళ్ళు వేదిక కిందకి దిగుతునన్ సమయంలో సభలో ఉన్న జన్నాల్లో ఒక్కసారిగా గందరగోళం మొదలైంది. పెద్ద ఎత్తున తరలిపోతున్నారెక్కడికో. ఎదురుగా చూస్తే దూరంగా ఉన్న భవన సముదాయం పైన ఆకాశంలో మెరుపులు మెరుస్తున్నాయి. కిందనుంచి ఊరంతా అరుస్తోందా అన్నట్లు అరుపులు వినపడుతున్నాయి. దుర్యోధనుడు తన ఏనుగు పైకెక్కుతూ కర్ణుడికి సైగ చేశాడు. అతడు తలాడించి తన అశ్వం మీద ఆ దిశగా కదిలాడు.

వరదలా వెళ్తున్న జనాన్ని దాటి శబ్దాలు వస్తున్న ఆ వీధి కూడలివైపు వచ్చిన కర్ణుడు ఎదురుగా జరుగుతున్న దృశ్యాన్ని చూసి నిశ్చేష్టుడై నిలబడిపోయాడు.

నగరంలోని అతిపెద్ద కూడలి మధ్యలో ఉందా వేదిక. దానిపై వజ్రహస్తుడు నిలుచొని ఉన్నాడు. అతనికి ఎడంవైపుగా ఓ భవనంపై సూత్రకుడు బాణాన్ని ఎక్కుపెడుతున్నాడు. అతని కెదురుగా దూరంలో గాలిలో ఎగురుతున్న చతుర్భుజుడు. పేరుకి తగ్గట్టు నాలుగు చేతుల్లో రెండు ధనుస్సులతో తన బాణాలని ఎక్కుపెడుతున్నాడు. ఇద్దరి బాణాలూ ఆకాశంలో ఢీకొన్నాయి. మెరుపులాంటి దివ్యకాంతితో మెరిసిందా ప్రాంతం. కింద జనం ఘొల్లుమన్నారు, కేరింతలు కొట్టారు. అసంఖ్యాకమైన జనాలు. భవనాల మీద, చెట్ల మీద, ఏదిదొరికితే దాన్ని పట్టుకొని వేళాడుతున్నారు.

"అద్భుతం! అద్భుతం!" అందరి చేతులూ పైకి చూపిస్తున్నాయి. కర్ణుడు మళ్ళీ పైకి చూసాడు. చతుర్భుజుడు పది తలలతో వికటాట్టహాసం చేసాడు. వజ్రహస్తుడూ, సూత్రకుడూ ఓ వైపు నిలిచి అతనిపై బాణాలు గుప్పించారు. చివరికి వజ్రహస్తుని శక్తివంతమైన బాణంతో అరుస్తూ కూలబడ్డాడు చతుర్భుజుడు. “శ్రీరాముడికీ జై..జై” అరిచారందరూ. కర్ణుడి నోరు పెగల్లేదు. అస్త్రవిద్యతో ఇలాంటి ప్రదర్శన తనెక్కడా చూడలేదు. అదీ జనాలకి అమితంగా ఇష్టమైన రామాయణంపైన. *జనాకర్షణకి ఎంతకి తెగించారు వీళ్ళు!*...త్రిపాలకులని మనసులో అభినందించకుండా ఉండలేకపోయాడు.

కొద్దిక్షణాల తర్వాత మళ్ళీ ముగ్గురూ ఆ వేదిక మీద ప్రత్యక్షమయ్యారు. పెద్దగా చప్పట్లు. వజ్రహస్తుడు అందుకొని “ఇప్పుడు మా కాశ్మీర రాజ్యాన్ని మేము రామరాజ్యంగా ఎలా మార్చామో.. అలానే హస్తినను ఎలా మార్చగలమో చిన్న నాటకం” అని పక్కకి తొలిగాడు. వాళ్ళు యుద్ధం మధ్యలో వినోదానికని తెచ్చుకున్న నాటక బృందమొకటి పైకొచ్చి ఆటపాటలతో అందరినీ రెండు ఘడియల పాటు సమ్మోహితులని చేసి త్రిపాలకుల ప్రతిభని కళ్ళకు కట్టింది.

జనాల కళ్ళలో మెరుపుని చూసి నీరసం ఆవహించింది కర్ణుడుని. త్రిపాలకులని యుద్ధంలోనే కాదు ప్రజలలో కూడా ఓడించలేమన్న విశ్వాసం బలపడుతోంది తనకి.

అప్పుడే గగుర్పొడిచే ఆలోచనొకటి తళుక్కుమంది తన మనసులో కానీ దానికింకా సమయముందని తననితనే తమాయించుకొని రాజమందిరం వైపు మళ్ళించాడు అశ్వాన్ని.

త్రిపాలకుల, కౌరవుల సభల్లో జరిగినవి గూఢచారుల ద్వారా తెలుసుకున్న పాండవులు ముందుగా సభ నడపనందుకు తెగ సంతోషపడ్డారు. తమ వ్యూహాన్ని తెలివిగా మార్చేసారు. అర్జునుడూ, భీముడూ గదాయుద్ధం చేసారు తరువాతి రోజు వేదిక మీద. ఇసుకవేస్తే రాలనంత జనం చుట్టూ. ప్రవాహంలా వస్తూనే ఉన్నారు. అంతా సర్దుమణిగాక కౌరవులు వాళ్ళకి చేసిన అన్యాయాల మీద ఒక నాటకం ప్రదర్శించారు పాండవుల సేవకులు. లక్క గృహంలో వాళ్ళని మోసం చేసి తగలబెట్టాలనుకోవడం, ఏకచక్ర పురంలో వాళ్ళు భిక్షాటనం చేసిన జీవితం, తిరిగొచ్చిన తర్వాత కౌరవుల

అన్యాయం, ద్రౌపది వస్త్రాపహరణం..ఇలా ఒక్కొక్క ఘట్టం జనాల్ని శోకసంద్రంలో ముంచెత్తింది. తరువాత పాండవులు మెల్లగా వేదిక పైకి వచ్చి నుంచున్నారు. అందరూ దుర్యోధనుడ్ని శాపనార్థాలు పెడుతున్నారు. పాండవుల కష్టాలు పగవాడికికూడా రాకూడదని ప్రార్థిస్తున్నారు.

ఉన్నట్టుండి నలుగురు యువకులు ఓ ఎత్తైన ఏనుగు మీదకి దూకారు. అందులో ఒకడు పెద్దగా అరిచాడు "చవటలు!..దద్దమ్మలీ పాండవులు!" అందరూ ఆశ్చర్యపోయి వాళ్ళవైపే చూస్తున్నారు. "నేనూ, నా తమ్ముళ్ళూ ఈళ్ళ స్థానంలో ఉండాలా.. ఆ లక్క గృహంనుండి నేరుగా రాజమందిరానికి పోయి ఆ నూరుగుర్నీ నరికేసేద్దుము"

ఇంకోడు "ఔనన్నా! నా పెళ్ళాన్నెవడైనా ముట్టుకుంటే ఆడి సెయ్యీ, గొంతూ నరక్క.. ఈళ్ళల్లా ఆడంగోని పని సెయ్యను"

చివరి వాడు "అలా సేసానే అనుకో, నన్ను నేను నరుక్కుని సత్తానే తప్ప ఇలా జనాల దగ్గర మళ్ళీ అదే దిక్కుమాలిన ఆడంగి యవ్వారం నాటకాలుగా సూపెట్టను" అన్నాడు.

పాండవులకి మతిపోయింది. జనాలు ఆ ఏనుగు మీదున్న అన్నదమ్ములని కిందకి లాగి చితక్కొట్టారు. వాళ్ళన్న దాంట్లో తప్పేముందని చాలా మంది గుసగుసలాడారు. పాండవుల వ్యూహం బెడిసికొట్టింది. "జనాల నాడిని పట్టుకోలేకపోయాం" అన్నాడు అర్జునుడు. "ఆ యువకులొచ్చి పాడుచేయకపోతే అంత సవ్యంగా జరిగేది" నిట్టూర్చాడు ధర్మరాజు. *"నా హృదయవేదనే చెప్పారా యువకులు"* ఆవేదనపడ్డాడు భీముడు.

అప్పటినుంచి వ్యూహప్రతివ్యూహాలతో గడిచాయి మిగిలిన మూడు వారాలూ.

మళ్ళీ ప్రచారానికెళ్ళే ధైర్యంలేక గ్రామ ప్రతినిధులకి రహస్యంగా ధనాన్ని ముట్టజెప్పాడు దుర్యోధనుడు. చినన్ చిన్న సభలు పెట్టి పాండవులని తిట్టడమే పనిగా పెట్టుకున్నాడు శకుని. *తమపై ఆకర్షణ కన్నా పాండవులపై వ్యతిరేకత తేవడమే ముఖ్యం!*

పాండవులు తాము ఇంద్రప్రస్థంలో రాజ్యం చేసిన కొన్నిసంవత్సరాలూ ఎంత జనరంజకంగా పాలించారో కొన్ని వేదికల్లో చెప్పారు. సానుభూతి మంత్రం అంతగా ఫలించకపోవడంతో, దుష్టులైన బకాసురుడినీ, కీచకుడినీ చంపిన ఘట్టాలు చెప్పి తమ వీరత్వాన్ని చాటే ప్రయత్నం చేసారు.

త్రిపాలకులు మాత్రం ఏ అడ్డూ లేకుండా చిత్రవిచిత్రమైన సభలు నిర్వహిస్తూ జనాలని ఆకట్టుకొన్నారు. *వస్తే రాజ్యం వస్తుంది లేతే పోయేదేమీ లేదు.*

తరువాతి పాడ్యమి తెల్లవారు ఝాము. కురుక్షేత్ర మైదానంలోని ఓ ఎత్తైన కొండపై నిలుచొని చూస్తున్నాడు విదురుడు. అతని కెదురుగా ఉన్న తూర్పు కొండపై త్రిపాలకులు, ఉత్తరాన ఉన్న రెండు చిన్న కొండలపై కౌరవ,

పాండవులూ నిల్చొని ఉన్నారు. వాళ్ళ వాళ్ళ స్థానాల్లో రెపరెపలాడుతున్న పెద్ద పతాకాలు. వారి ఎన్నికల చిహ్నాలు. కింద నేల మీద నుండి స్పష్టంగా కనపడుతున్నాయి.

మెల్లగా ఆ మైదానంలోకి రావటం మొదలుపెట్టారు జనాలు. చీమల్లా కనిపిస్తున్నారు పైనుంచి. పిలల్ కాలువలా మొదలైన జనప్రవాహం కొద్ది ఘడియలలో మహా సముద్రంలా మారింది. పాదచారులూ, పల్లకీల్లో, ఎడ్లబళ్ళల్లో, గుర్రాల మీదా, ఏనుగుల అంబారీల్లో రకరకాలుగా వస్తున్నారు లోపలికి. వస్తూనే తమ నాయకుల కోసం కలియజూస్తున్నారంతా. తమ చిహ్నం కనపడిన కొండవైపు చేతులు చూపిస్తూ, ఉత్సాహంతో నడుస్తున్నారు, పరిగెడుతున్నారు. వాళ్ళ ఆతృతకి కారణం అంతుబట్టలేదు విదురునికి.

మధ్యాహ్నానికి ప్రవాహం పల్చబడింది. మూడు కొండల కిందా కొన్ని వేలమంది గుమ్మికూడారు. ఓ గ్రామంగ్రామమంతా ఓ కొండకింద ఉంటే, పక్కపక్క జీవించే ఇళ్ళవాళ్ళే రెండు కొండల కింద ఉన్న పరిస్థితీ ఉంది. ఎవరి పక్షం వాళ్ళది.

ఎన్నికల్లో విజేతను ప్రకటించే బాధ్యత విదురునిదే. మూడు సమూహాల్లో ఎవరి కొండకింద ఎక్కువ మంది జేరితే వాళ్ళే విజేతలు. లెక్కపెట్టే పనిలేదు. కళ్ళతోనే సులభంగా తెలిసిపోతోంది త్రిపాలకులే స్పష్టమైన ఆధిక్యంలో ఉన్నారని. ఆ విషయం కౌరవ పాండవులకి కూడా కనబడుతోంది కానీ కిందున్న జనాలకి తెలియదింకా.

విజేతను ఏ క్షణాన్నైనా ప్రకటించచ్చు. త్రిపాలకులలో విజయ గర్వం. కౌరవులు అవమానభారంతో కుంగిపోతున్నారు. ఇక తప్పదని కర్ణుడు దుర్యోధనుని దగ్గరికెళ్ళి చెవిలో ఏదో చెప్పాడు. దురోధనుడు దిగ్భ్రాంతితో చూసాడు అతడిని. పక్కనుండి విన్న శకుని చిరునవ్వుతో కర్ణుడి భుజం తట్టాడు. నలుగురూ కొద్దిసేపు చర్చలు జరిపి ఆ కొండమీద నుండి అంచు మీదగా పక్కకి నడవటం మొదలుపెట్టారు. విదురునికంతా అయోమయంగా ఉంది. కిందనుంచి చూస్తున్న జనాల్లో కలకలం. "కౌరవులు అటువైపు నడుస్తున్నారు, చూడండి!" కొంతమంది తోసుకుంటూ పరిగెడుతున్నారు అటువైపు. చాలామంది అక్కడే నిలబడి చూస్తున్నారు ఏం చెయ్యాలో అర్థంకాక. కొంతసేపటికి పాండవులున్న కొండమీదకి చేరారు కౌరవులు. వాళ్ళని చూసి విస్తుపోయారు పాండవులు. అసలే ఓటమి బాధ, మధ్యలో వీళ్ళెందుకు వచ్చారో తెలియని తికమక. భీముడు ముందుకి ఉరికి వాళ్ళతో గొడవపడుతున్నట్టుగా కనపడుతోంది విదురునికి. కొద్దిసేపటికి గొడవ సర్దుమణిగి ఏదో చర్చిస్తున్నట్టు తెలుస్తోంది.

చివరికి పాండవులు అయిదుగురూ, కౌరవులు నలుగురూ ఆ కొండ అంచుకి వచ్చారు. జనాల్లో ఉత్కంఠత. అందరూ చూస్తుండగానే ఆ తొమ్మిదిమందీ పక్కపక్కనే నిలబడి ఒకళ్ళ చేతులు ఇంకొకళ్ళు పట్టుకుని గాల్లోకి లేపారు!

అదిరిపడ్డారు త్రిపాలకులు. ఒక్కసారిగా భూకంపం వచ్చినట్టు కింద ఉన్న కౌరవ మద్ధతుదారులందరూ పాండవుల కొండవైపు పరిగెత్తారు. ఆ సమూహంతో కలిసిపోతున్నారు. విదురుడి కళ్ళెదుటే మూడు వర్గాలు రెండయ్యాయి. తారుమారైన ఆధిక్యత! మనిషి ఎప్పుడూ కొత్త దారులు సృష్టించుకుంటాడన్న నిజానికో నిదర్శనం.

ఆ తొమ్మిదిమందీ విదురునివైపు చూసారు గర్వంతో. అతను నిట్టూర్చాడు. ఇది ధర్మయుద్ధమా కాదా అన్న సందిగ్ధతలో పడ్డాడు. చివరికి చేసేదేమీ లేక మెల్లగా తన దగ్గరున్న పాండవ, కౌరవ పతాకాలను కలిపి పైకెత్తి గాల్లో ఊపుతూ నిలబడ్డాడు.

కొండమీద దాయాదులు కౌగిలించుకుంటున్నారు.

“పాండవులకీ జై! కౌరవులకీ జై” కిందనుంచి వస్తున్న జయజయధ్వానాలతో ప్రతిధ్వనించింది కురుక్షేత్రం.

పక్కనున్న ధర్మరాజుని అడిగాడు శకుని "ధర్మజా! నీకైనా అర్ధమైందా ఈ ప్రజలకేం కావాలో?”

తల అడ్డంగా ఊపాడు ధర్మరాజు.

Post your comments